

Min väg från köpmanshuset i Kämpersvik till Länsrätten i Göteborg

Med många slumpmässiga inslag och därtill vissa utvikningar. Syftet med denna berättelse är främst att ge barn, barnbarn och barnbarnsbarn och därmed likställda och kanske också andra i min omgivning en inblick i hur mitt liv har tett sig.

Många berättelser som speglar gången tid brukar börja med orden: redan de gamla grekerna, men det är väl ändå att ta i. Även de gamla goterna blir fel i detta fall. Om mina förfäder vet jag inte mycket. Jag har inte släktforskat och tänker inte göra det. Min farbror Torvald och en släkting till mamma som hette Gunborg Holmberg har däremot gjort det och jag skulle i vart fall inte kunna göra det bättre än så. Jag har tillgång till kopior av en del av deras anteckningar. De handlar mest om mina farföräldrars släkt och har i någon mån sammanställts men jag är helt säker på att de skulle kunna användas till en mera fullständig, intressant historisk återblick, som i vissa fall sträcker sig så långt tillbaka som till mitten av 1600-talet, men det är så dags att komma på det nu. Så mycket kan jag säga att anteckningarna visar att de flesta människor som nämns där har funnits i närområdet. De enda av alla dessa som jag känner till är mina far- och morföräldrar, och dem återkommer jag till lite då och då framöver skulle jag tro. I övrigt är dessa personer bara namn för mig och hur spännande det än skulle vara att få berätta mera om dessa vet jag inte hur jag skall bära mig åt att få veta mera och att bara fantisera om deras liv för att så att säga ge lite kött på benen ligger inte för mig. Jag återgår därför till att i huvudsak beskriva vad jag själv har varit med om och upplevt.

Mitt Kämpersvik

Rubriken leder kanske tanken till Åke och Karin Falcks TV-serie på 1960-talet Ett köpmanshus i skärgården efter en roman av Emilie Flygare-Carlén och det finns faktiskt en viss anknytning. Mitt föräldrahem – ett köpmanshus i Kämpersvik - ingick tillsammans med bl.a. andra Corneliussons i Havstenssund i vinjettbilderna till TV-programmen. Jag skall först försöka att ge en bild av Kämpersvik under den tid då samhället helt och hållet var basen för mig, dvs. i stort sett fram till slutet av andra världskriget år 1945. Den bilden bygger i huvudsak på egna minnen och erfarenheter och säkert också till en del på vad som har berättats för mig. En del är kanske inte helt korrekt men det beror i så fall på att minnet sviktar eller på att jag har uppfattat saker och ting på ett felaktigt sätt eller som kanske har varit gålet från början. Jag har i dokumentet ”Bebyggelse och boende i Kämpersvik på 1930- och 40-talet” samlat vissa uppgifter om byggnader och bebyggare fram till omkring 1945.

Kämpersvik var en ren idyll som i mångt och mycket levde sitt eget liv. Det var med den tidens kommunikationer relativt omständligt att ta sig till närbelägna samhällen som Grebbestad och Tanumshede. Det var för de flesta cykel som gällde. Den första bilen i mitt föräldrahem kom dit i mitten på 30-talet och då var det en liten lastbil, som användes som paketbil för affären. Sedan kom ju världskriget som hindrade bilismens utveckling med bl.a. gengas som drivmedel. Kämpersvik tillhörde dåvarande Tanums kommun och kontakterna utåt gick därför i första hand till Grebbestad. Till Fjällbacka som dessutom tillhörde Kville kommun var det besvärligt att komma. Landsvägen till Fjällbacka gick inte som nu genom Långsjö eftersom bron vid Mörhult norr om Fjällbacka inte fanns. Man fick i stället ta sig via Anrås och Skistad för att komma dit. För egen del hände det väl att jag fick vara med till Fjällbacka på Badortens dag, den andra helgen i juli, och då fick man leda cykeln på en hängbro ganska nära Fjällbacka. Landsvägen från Kämpersvik såg inte heller ut som den gör idag. Vägen genom samhället svängde till vänster vid Ranja och Gerle Palmhagens hus (den vägen finns ju fortfarande) och gick sedan förbi Hagarna och vidare längs berget förbi Undervik, där Eilert nu bor och upp till Bosse Lundins hus där en väg svängde till höger och

ut till väg 163 i närheten av skolhuset och en gick rakt fram mellan gårdarna på Vik och berget och anslöt till ”stora vägen” fram mot avtagsvägen till Orrekläpp.

Åter till Kämpersvik, som var ett livaktigt samhälle. Det fanns två affärer med ett mycket brett sortiment och en konsumaffär med i första hand livsmedel, ytterligare en affär med begränsat utbud av livsmedel och vardagsvaror men med bl.a. garner och sybehör m.m., en tidnings- och godisaffär samt både post- och telefonstation.

Låt mig börja med att beskriva det jag känner till bäst, mitt barndomshem som var ett köpmanshus i skärgården i ordets verkliga mening. När man kom in i affären såg man ett ganska långsmalt utrymme i två avdelningar. Golvet i det första delen var belagt med någon form av sten- eller kakelplattor i ett schackrutigt mönster, till höger i hörnet fanns det ett stort värme-element och framför det en sittbänk nästan i halvcirkelform där gubbarna ofta satt som på en ljugarbänk till långt in på kvällarna under det att pappa oftast satt inne på sitt kontor bakom disken och in till höger. Vid ena sidan av bänken fanns det spottkopp som nyttjades av de snusande och tobakstuggande ”kunderna”. Rakt fram fanns en disk och på mitten av den en decimalvåg och en rejäl kassaapparat. Bakom disken fanns det en hyllvägg med ett antal hyllor och med mängder av lådor längre ner. I affären där all expediering skedde över disk fanns i princip allt som behövdes för livets nödtorft. Lådorna var fyllda med torra varor som socker, mjöl, risgryn, potatismjöl, kaffe och grov snus som allt tillhandahölls i lös vikt. Vidare fanns t.ex. linolja, melass och sirap i stora tunnor, som låg på en kraftig bänk i utrymmet bakom den del av affären som kunderna såg. Färska varor som smör och ägg kom från kringliggande gårdar, därifrån bönderna ofta kom med häst och kärra och parkerade på ett särskilt anordnat ställe utanför affären och levererade dessa varor och handlade det de behövde, även i form av hästskor, hönsfoder, kol och koks. När det gällde färskt kött gick det – åtminstone före kriget med de restriktioner som då infördes – till så att min far köpte en ko, kalv eller gris i levande vikt, tog hem till en slaktbod i en liten byggnad vid sjökanten, slaktade, flådde, styckade och sålde över disk. Allt ätbart togs till vara, hudar saltades i ett cementerat utrymme på bryggan utanför. Det som sedan blev över kastades ut i havet genom en lucka i väggen till glädje för krabbor och ålar m.m. Mjöl fanns inte i affären utan fick köpas på gårdarna i närheten. I en särskild liten avdelning till vänster i affären fanns det arbetskläder, skor i viss mindre omfattning, klännings- och förklädestyger, underkläder, sybehör m.m. Där fanns också en del prydnadssaker och dukar etc. Min far kunde dessutom stå till tjänst bl.a. med att sätta in nytt fönsterglas och laga primuskök. För att köpa annat än rena vardagskläder fick man ge sig av till Grebbestad. Innan jag lämnar detta avsnitt måste jag nämna något om varuförsörjningen till affärerna. En del kom givetvis med tåg till Orrekläpp, men huvudparten kom med båten Laxen av Grebbestad som gjorde regelbundna resor till Göteborg och lastade in varor till flera affärer runtom i norra Bohuslän. En gång varannan vecka kom den till Kämpersvik och lade till vid bryggan utanför huset. En mängd varor plockades in i magasinet. Affären längre upp i samhället, Anderssons Eftr, som drevs av Vilhelm och Maggie Andersson hade ett magasin alldeles söder om vårt hus och dit levererades samtidigt varor. En av de andra mindre affärerna drevs av min mormor. Som jag minns det var den inte särskilt livaktig. Innanför affären fanns det telefonväxeln. Den startades under 1910-talet då min mormor till en början arvoderades av abonnenterna. Så småningom togs ansvaret över av telegrafverket, men telefonväxeln sköttes fram till mitten av 1960-talet av mormor, min syster Gullvie och av min mor. – Tidnings- och godisaffären som ägdes av Hulda Andersson uppskattades mycket av framför allt barnen i samhället.

Nästa berättelse: Kämpersviks rika närigs- och friluftsliv.